

Steriltekniker inom djurvården

Hur upplever de sin arbetssituation

Instrument och Sterilteknikerutbildningen 315 Yhp, 2022

YrkesAkademin AB

Författare: Emilie Gustafsson

Handledare: Cecilia Söderberg

Sammanfattning

Bakgrunden till detta arbete är de skillnader som kan råda mellan djurvård och humanvård i fråga om lagkrav och vilka resurser man har till sitt förfogande gällande den steriltekniska verksamheten. Syftet är att undersöka hur steriltekniker verksamma inom djurvården upplever sin arbetssituation givet dessa olikheter. Hur tänker de kring måluppfyllnad, kvalitetsarbete och sina förutsättningar att uppnå fullgoda resultat? Vilka svårigheter finns? Vad är givande? Målet har varit att belysa hur steriltekniker inom veterinärvården upplever sin arbetssituation och frågeställningen lyder:

Hur upplever steriltekniker inom djurvården sin arbetssituation?

Detta examensarbete är gjort med kvalitativa enkäter som metod där de svarande har svarat skriftligt på öppna frågor. Urvalet är begränsat med få svarande. Ett mer djupgående resultat hade kunnat uppnås om regelrätta intervjuer istället hade utförts med ett större antal svarande och där följdfrågor hade kunnat ställas.

Resultatet från detta arbete visar dock att steriltekniker inom djurvården uppger att de alla upplever likartade utmaningar i sitt arbete och att samtliga svarande har medvetna strategier och sätt att förhålla sig till sitt uppdrag. Svårigheter kan vara att få tiden att räcka till och att få alla i personalen att göra likadant och följa nya och gamla rutiner. En nackdel är också enligt många att de saknar en insatt kollega att bolla tankar med samt att allt arbete och ansvar vilar på en enda person. Vissa förändringar skulle också bli lättare att genomföra om lagkrav fanns.

Fördelar är den helhetsbild sterilteknikerna får över hela processen i alla led och över det som rör den steriltekniska verksamheten. De är delaktiga vid inköp av maskiner och material och har daglig kontakt med operatörer (veterinärer). Många sitter med i hygiengrupper där deras kompetens är efterfrågad och samarbetar med många personalkategorier. Sterilteknikerna ser det som mycket positivt att kunna planera sin arbetsdag själv. Alla har också medvetna strategier för hur kommunikation ska förmedlas och arbetar ständigt för förbättringar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Bakgrund.....	4
Syfte och mål.....	6
Frågeställning.....	6
Metod.....	6
Resultat.....	7
Diskussion.....	10
Källförteckning.....	12
Bilaga 1 Frågor till deltagande steriltekniker.....	13

Bakgrund

Bakgrund till detta examensarbete är viljan att undersöka hur steriltekniker inom djurvården upplever sin arbetssituation då denna kan skilja sig från den inom humanvård. Antalet anställda steriltekniker inom djurvården är förhållandevis få och det kan krävas en stor portion påhittighet och flexibilitet för att anpassa verksamheten och få den att bli så bra som möjligt utifrån de förutsättningar man har. Hur tacklar steriltekniker inom djurvården denna verklighet?

Ofta arbetar steriltekniker inom djurvården ensamma eller i samarbete med andra professioner. Om en person med sterilteknisk utbildning finns inom verksamheten är den med stor sannolikhet den enda anställda med den utbildningen och samarbetar istället med andra personalkategorier exempelvis djurvårdare eller annan personal på djursjukhuset. Det ingår därför ofta att utbilda andra samt inneha utvecklingsansvar för sterilen tex genom att utbilda nyanställda och ta fram fungerande rutiner samtidigt som lagstöd kring just den steriltekniska verksamheten kan vara oklart. Sterilteknisk verksamhet innefattar bland annat rengöring, desinfektion, sterilisering, lagerhållning och funktionskontroll av flergångsinstrument som används vid operationer. Arbetet syftar till att minska smittspridning, vårdrelaterade infektioner (VRI) samt förhindra utveckling av antibiotikaresistens.

Djursjukhus är många gånger privata företag med vinstintresse vilket kan ställa krav på kostnadseffektiviseringar. Lokaler är sällan anpassade enligt standarder och rutiner kan variera. Att arbeta i lokaler som inte är anpassade för sterilteknisk verksamhet kan försvåra kontroll av processerna samt att det kan vara trögt att få gehör för förbättringar då dessa ofta kostar pengar eller möts av okunskap. Dock är uppdragen att minska smittspridning, VRI och antibiotikaresistens desamma inom human och djurvård samt att sköta skötsel och funktionskontroller av instrument för patienter och personalens säkerhet.

Hur navigerar sterilteknikerna? Hur hittar de inspiration och kunskap? Hur upplever/hanterar steriltekniker inom djurvården sitt uppdrag och arbetsroll givet att den kan vara både utmanande och stimulerande?

Inom humanvården är den steriltekniska verksamheten starkt lagstyrd med flertalet standarder att stödja sig mot. Genom att ha kvalitetssäkrade processer säkerställs måluppfyllnad. För att säkra processer ska uppnås krävs kontroller, validering, rutiner, dokumentation och tester. Avvikelse rapportering, spårbarhet, kompetens hos personal samt lagar som reglerar hantering av medicinska produkter är ytterligare exempel på skillnader i lagkrav mellan djurvård och humanvård.

För sterilteknisk verksamhet inom humanvården finns, bland flera andra, följande föreskrifter att förhålla sig till och som alltså är tvingande.

Enligt *Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicinska produkter i hälso- och sjukvården* står det i kapitel 3 paragraf 3 att "den personal som ska använda och hantera medicintekniska produkter ska ha kunskap om produkternas funktion och risker med dem vid användning på patienter. De ska också ha kännedom om vad som bör göras för att begränsa en vårdskada om en negativ händelse inträffat samt ha kännedom om produkterna" (HSLF-FS 2021:52).

Socialstyrelsens föreskrifter om "*Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*" innebär att verksamheten skall skapa strukturer för att planera och följa upp för "att systematiskt och fortlöpande kunna utveckla och säkra kvaliteten i verksamheterna" (SOSFS 2011:9).

Veterinärvård och djursjukhus omfattas således inte av dessa föreskrifter då man istället lyder under Jordbruksverket. Regler för just sterilteknisk verksamhet inom djurvården är mer otydliga.

Djurvården omfattas dock av *Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen*. Bland annat innebär det enligt paragraf 13 att "alla verksamheter inom

djurens hälso- och sjukvård där veterinärmedicinsk vård bedrivs ska ta fram och arbeta efter en hygienplan där hygienrutiner upprättas för den egna verksamheten för att förhindra smittspridning och uppkomst av vårdrelaterade infektioner” (SJVFS 2013:14).

Vidare sägs att hygienplanen ska fungera som en arbetsbeskrivning och identifiera områden i verksamheten där det finns risk för överföring av smittämnen mellan djur samt mellan djur och människor samt beskriva hur smittvägarna bryts. (SJVFS 2013:14).

Mer specifikt om sterilteknisk verksamhet finns att läsa i en bilaga till Jordbruksverkets vägledning K112 – *Hygienregler för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård samt åtgärder vid MRSA och MRSP*. Vägledningen är främst till för länsstyrelsen då denna utför kontroller. Vägledningar är heller inte rättsligt bindande, utan är exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen (K112, 2015 sid 4).

Bland annat nämns följande om sterilteknisk verksamhet i bilagan:

2.7. Hantering av instrument och förbrukningsmaterial

Beroende på vad instrumenten och förbrukningsmaterialet (sådant material som används i patientvård till exempel kompresser och lindor) ska användas till klassificeras de i olika renhetsgrader och det finns olika metoder för att uppnå respektive renhetsgrad.

- Rena instrument och material används endast på intakt hud. Nivån fås med rengöringsmedel och vatten.
- Höggradigt rena instrument och material används på skadad hud och intakta slemhinnor. Nivån fås genom rengöring och desinfektion. Desinfektion kan ske med olika metoder; värme och kemisk. Värmedesinfektion ska ske i maskin avsedd för instrumentrengöring med kvalitetssäkrad process. Det kemiska desinfektionsmedlet ska vara avsett för instrument.
- Sterila instrument och föremål används vid penetration av hud och slemhinnor. Nivån fås via rengöring, desinfektion och sterilisering. För att ett instrument ska bli sterilt krävs att alla tre stegen utförts korrekt.

Enligt rekommendation ska sterila och höggradigt rena produkter samt förbrukningsmaterial förvaras i särskilda rum eller skåp där de är skyddade från damm och fukt. För att behålla den önskade renhetsgraden på produkter samt förbrukningsmaterial är det viktigt att hantera instrumenten och materialen med desinfekterade händer. Detta innebär i praktiken att det bör finnas tillgång till handdesinfektionsmedel i nära anslutning till där sterilt och höggradigt rent gods förvaras.

Instrumentrengöringen bör helst ske i ett rum avsett för ändamålet det vill Version 2.0 2015-01-15 Dnr 6.2.20-434/15 15 säga att man försöker att undvika annan verksamhet där desinfektionen (Bilaga till K112, 2015 sid 16)

Dessa rekommendationer är således relativt allmänt hållna.

Syfte och Mål

Syftet är att undersöka hur steriltekniker verksamma inom veterinärvården upplever sin arbetssituation givet de olikheter som kan finnas mellan djurvård och humanvård?

Målet är att belysa hur steriltekniker inom veterinärvården upplever sin arbetssituation.

Frågeställning

Hur upplever steriltekniker inom djurvården sin arbetssituation?

Metod

Den metod som använts är kvalitativ enkätundersökning med öppna frågor som besvarades skriftligt. Enkäterna utformades som ett frågeformulär med tio frågor som mailades till respondenterna. All inledande text och alla frågor var likadant utformade för alla svarande. De tillfrågade fick svara i mån av tid och utifrån sin egen ambitionsnivå.

Av sex tillfrågade återkom fyra med svar. Urvalet har gjorts bland personer som ingår i Yrkesakademin's kontaktnät då det var önskvärt att de tillfrågade hade sterilteknisk utbildning. Alla är dock inte utbildade vid just den skolan. Sterilteknikerna är verksamma på olika platser i landet och arbetar på både små och lite större kliniker och några har också arbetat inom humanvården tidigare.

Frågorna finns i Bilaga 1 sist i arbetet.

Resultat

Alla svarande är utbildade steriltekniker och några har även arbetat inom humanvård. Arbetsuppgifter är sedvanliga arbetsuppgifter på en steril med rengöring, lastning, syning av instrument och packning av gods. Underhåll av maskiner och utformande av rutiner. Alla har också ansvar för beställningar och service av instrument.

En del har utöver detta djurvårdande uppgifter vid sidan om där det tex kan ingå att iordningställa/duka upp operationssalar, städa dessa samt att ta hand om och förbereda djuren som ska behandlas inför olika ingrepp. Här spelar klinikens storlek roll för hur arbetsuppgifterna ser ut.

Fördelar med sin yrkesroll som flertalet ser är möjligheten att själv kunna planera sin dag. Även om ett stort ansvar vilar på en finns ändå utrymme att själv prioritera och ändra. Att ha full koll på hela verksamheten är andra aspekter av yrkesrollen som de flesta uppskattar. Detta gäller allt från kontakter vid service och leveranser av maskiner och material till den dagliga kontakten och dialogen med operatörer (veterinärer) med flera. Även möjligheten att styra hur arbetet ska utföras och vara med och planera lokalen på bästa sätt är något som sterilteknikerna lyfter fram som givande.

Citat från informanter presenteras med kursiv text i resultatdelen.

Tillfredsställande med arbetssituationen:

"Mest tillfredställande är de dagar då man har mycket att göra men ändå lyckas göra rätt prioriteringar för verksamhetens bästa".

"Att få göra förändringar. Jag arbetar mot att följa standarder och lagar som de gör inom humanvården. Det är tillfredsställande att se skillnaden från då till nu"

"Att sköta kontakten med leverantörer och kunna prata direkt med opererande veterinär". Kommunikationsvägar är korta och jag kan själv få tillgång till eller söka upp den information jag behöver.

"Att jag gör något viktigt för att djuren och kirurgerna ska få så bra förutsättningar att operationerna ska vara säkra (sterila instrument, synade och underhållna instrument). Det är också tillfredsställande att det är ett visuellt arbete, resultaten syns direkt".

Denna frihet och stora ansvar är också vad många svarar kan slå över och bli till nackdelar och svårigheter. Det kan vara svårt att sätta gränser och prioritera kärnområden när många drar i en. Avsaknaden av insatta kollegor kan göra det svårt att bolla tankar och hitta lösningar. Många nämner också svårigheten att inte riktigt kunna "lämna över" när man går hem, blir sjuk eller är på semester utan att känna ansvar för att verksamheten blir lidande.

Alla respondenter uppger också att en stor svårighet är att få alla medarbetare att arbeta åt samma håll, följa rutiner och inse vikten av att moment blir korrekt utförda. Det är som sagt stressigt att vara den enda på arbetsplatsen som ansvarar för just dessa arbetsuppgifter. En respondent nämner även ekonomin som en begränsning som leder till utmaningar.

Utmaningar i arbetssituationen:

"Ekonomin, att man inte får köpa in allt som man önskar. Jag tänker på instrument tex då önskar jag att man fick köpa in mängder av instrument och byta ut vid minsta behov." Engångsinstrument kan vara ett bekymmer då det är svårt att få alla att förstå varför de är engångs. Utmanande är också att skapa kunskap hos kollegor så att alla förstår hur viktigt det är att ta hand om instrument på ett korrekt sätt i samband med disk.

"Att få kollegor att förstå varför vi arbetar som vi gör. Att få personal att arbeta på rätt sätt är en stor utmaning"

"Att informera och motivera kollegor och chefer till att följa rutiner och till att förändra/förbättra rutiner".

"Att få gehör för det som är "rätt" att göra.

Alla svarande anger som sagt att en stor utmaning i det dagliga arbetet är att få medarbetare medvetna om vikten av att följa nya eller gamla rutiner som finns där för att uppnå goda resultat baserat på fakta. Alla svarande har därför medvetna strategier för hur information ska spridas till medarbetare. Samtliga upplever dock att detta kan vara mycket svårt men också otroligt viktigt. Så hur arbetar sterilteknikerna för att få gehör för införande av nya rutiner och arbetssätt?

De är alla måna om att sträva efter att alltid informera hela personalstyrkan om nya rutiner. Sterilteknikerna använder sig av skriftliga instruktioner, utbildningstillfällen, avdelningsmöten, intranät, mailkonversationer och direktkommunikation med berörda. Detta arbete är något som ständigt fortgår. Många personer är ofta involverade i förändringen och det nya måste förankras hos alla. Ibland blir det diskussion och flera svarande trycker på att det ofta blir bäst om man låter personalen ställa frågor och också låta dem få svar på dessa. I bästa fall kan man mötas på mitten och i alla fall införa delar av förändringen. Ett diplomatiskt förhållningssätt är att föredra med förhoppning om att kunna nå målen längre fram.

"informera, diskutera, applicera"

Flera anser att det är viktigt att kunna hänvisa till dokument där det framgår evidensbaserat varför man bör göra på ett visst vis. En respondent nämner att det underlättar om man får ledningen med sig vid större förändringar.

För att kunna driva förändringsarbete baserat på kunskap och erfarenhet behöver alla svaranden själva aktivt söka information inom sitt område. Alla svarande har byggt upp informella kontaktnät där idéutbyte kan ske. Utbildningar, kurser, auskultation på andra kliniker/sjukhus är exempel på formell fortbildning som sterilteknikerna använder sig av. En nämner medlemskap i steriltekniska föreningen och Veterinär Vårdhygienföreningen som bildades 2012 som ett svar på att antalet fall av MRSA och MRSP hade ökat på svenska djurkliniker och djursjukhus (vvhf 2012).

Facebookgrupper nämns av flera som viktiga kanaler för utbyte av information, tips och idéer. Flera säger sig också ha ett stort intresse för frågorna som rör deras arbete och har därför stor vilja att själv söka information och också hjälpa kollegor och lära av varandra ibland även utanför arbetstid.

På frågan om sterilteknikerna anser att det innebär svårigheter för dem att djurvården inte har samma lagkrav som humanvården anser samtliga att det gör det. Hur det påverkar kan skilja sig beroende på hur det i dagsläget ser ut på just deras arbetsplats. Svarande från större kliniker anser att det hos dem många gånger finns bättre resurser gällande inköp av maskiner, material och hur lokalerna är utformade. Hörsamheten för att följa rutiner kan däremot vara ett större problem där då det ofta är fler personer som gör arbetsuppgifterna när sterilteknikern inte är på plats.

En annan nämner att det ibland i hygiengruppen dyker upp spörsmål kring lagkrav där man kan ställa sig undrande inför varför det ser ut som det gör inom just djurvården. Att lagkrav inte finns på samma sätt som inom humanvården kan försvåra hörsamheten vid införande av nya rutiner och arbetssätt anser en del.

"Jag är med i en hygiengrupp på arbetsplatsen och där kommer det ofta frågetecken kring vetenskap vs. lagar. Typ: om det nu är så farligt varför har inte vi någon lag att luta oss mot i så fall?" Tränar vi verkligen upp mikroorganismer om det inte finns någon lag mot att vi inte får göra det?"

"ibland då det inte anses lika viktigt att följa vissa rutiner eller arbetssätt, men man får öva sin förmåga att informera och övertala chefer"

"Jag försöker följa standarder som följs inom humanvården, det som är svårt är att få med sig övrig personal när det inte är ett lagkrav".

"både ja och nej. Vi som är en stor arbetsplats som är så specialiserade är bättre rustade gällande maskinpark, lokaler och rutiner. Det är värre hos de mindre och privata mottagningarna. Där skulle det behövas lagar att stödja sig mot för att tvinga fram förändringar i vissa fall"

Hur resonerar sterilteknikerna kring möjligheterna till måluppfyllelse, spårbarhet och kvalitetsarbete inom djurvården?

Lagkrav på spårbarhet finns inte på samma sätt för djurvården som för humanvården och att ett digitalt spårbarhetssystem likt T-doc skulle vara ett måste även för djurvården är det ingen av de svarande som ser som direkt nödvändigt. Framförallt pga kostnadsskäl då den ökade kostnaden skulle hamna på djurägarna som redan är priskänsliga. Funktionerna är också för avancerade för djurvårdens behov i dagsläget menar man. Däremot skulle enklare lösningar med textetikettutskrift vara önskvärt.

Med detta sagt innebär det inte att något kvalitetsarbete inte utförs eller inte prioriteras bland de svarande. Manuella rutiner med signering, dokumentation av processkvitton och checklistor är exempel på saker som används för att uppnå viss spårbarhet och främja kvalitetsarbete då felaktigheter kan rättas till eller informeras om i efterhand om man vet vem som har gjort vad. Kvalitetsarbete avseende ökad spårbarhet är dock tidskrävande både för operationspersonal, djurvårdare och steriltekniker och är något som behöver tänkas till kring för att kunna ligga på en rimlig nivå.

"Att lägga tid på detta innan det finns fullt implementerade rutiner för rapportering och övervakning av vårdrelaterade infektioner (som postoperativa infektioner) känns tyvärr "onödigt". Men jag tycker absolut att det är något vi alla ska börja fundera på och börja planera för".

På frågan om det finns något man skulle vilja ändra på gällande sin arbetssituation svarar alla utom en att ytterligare en utbildad steriltekniker skulle vara önskvärt. Fler kollegor möjliggör idéutbyte men också avlastning i det dagliga arbetet så att text raster hinns med. De som även vårdar djur ser svårigheter med alla klädbyten de behöver göra och att det kanske inte är optimalt att blanda dessa två arbetsuppgifter. Samtidigt är det en stor källa till glädje och ökar trivseln på arbetet och gör det mer stimulerande.

"bättre utformat utrymme med bättre flöde och ergonomi. Att fler kollegor insåg att arbetet tar tid och att de inte öppnar för många galler bara för att se vad som finns i (vi har digitala beskrivningar så det inte ska behövas) och att kollegorna är rädda om instrumenten så att de inte går sönder eller slarvas bort."

"Jag skulle vilja att fler kollegor lär sig så att vi tillsammans kan göra djursjukvården bättre och öka patientsäkerheten. En önskan hade varit att vi anställde en steriltekniker till så att inte allt arbete läggs på mig"

Diskussion

Så hur upplever steriltekniker inom djurvården sin arbetssituation? Utifrån resultatet framträder en bild av engagerade personer som brinner för sitt yrke, känner stolthet och verkligen vill förändra och förbättra. De ägnar mycket tid åt kvalitetsarbete utifrån sina förutsättningar och "tvingas" ha strategier för att själva söka information relevant för deras arbete. De behöver också tänka till kring hur de ska få nya rutiner sjösatta och implementerade av alla i personalen.

Arbetsbördan kan stundtals vara tung då allt ansvar vilar på dem. Om de fick önska skulle flertalet vilja ha åtminstone ytterligare en utbildad kollega för att få mer tyngd i förändringsarbetet och avlastning i vardagen. Rollen innebär dock frihet att själv planera sin dag och är mångsidig då flera olika arbetsuppgifter ingår vilket uppskattas.

Lagkrav på spårbarhet finns inte på samma sätt som inom humanvård. Krav på systematiskt kvalitetsarbete finns inte heller definierat i någon lagtext även om många arbetar på det sättet ändå då det är kostnadseffektivt och ökar säkerheten. Det är av största vikt att kvalitetsarbetet fungerar och följs upp då rutiner måste kunna följas av andra då sterilteknikerna lämnar över när de själva inte är på plats. Kvalitetsarbete är en stor arbetsuppgift.

Möjlighet till måluppfyllelse hänger förutom kvalitetsarbete också ihop med god kommunikation. Sterilteknikerna är beroende av att andra personalgrupper hoppar in och dessa måste ha tillräckligt med kunskap för att utföra moment rätt.

Vad man önskar för framtiden eller som förbättringar hänger ihop med hur situationen ser ut idag. För de steriltekniker som arbetar på mindre kliniker kan det handla om svårigheter med aseptiskt arbete då man också har djurvårdande uppgifter. Det blir många klädbyten och splittring i fokus samtidigt som man undrar om detta egentligen är optimalt. För de med små trånga lokaler är detta ett viktigt utvecklingsområde liksom frågor som rör ergonomi, stress och säkra processer.

Alla önskar dock större kunskap och engagemang från övriga personalkategorier när det gäller steriltekniskt arbete även om de alla har full förståelse för att djurvårdare och veterinärers scheman redan är fullspäckade. Att behöva göra om kan dock vara svårt och skadan kan redan vara skedd om något missats. En del svarande uttrycker en känsla av att andra i personalen kan uppleva det som praktiskt med en steriltekniker som tar hand om allt. Att denna person inte alltid är på plats skapar då stress och problem då vissa moment inte kan vänta och därför inte blir korrekt utförda. Vid vissa tidpunkter är sterilen obemannad.

Att övriga personalkategorier på ett djursjukhus inte alltid är insatta i ämnet sterilteknik är något Eva-Lotta Tellström tar upp i sitt examensarbete "*Instrumenthantering inom djurvården*". Syftet med examensarbetet var att undersöka huruvida personal inom djurvården kände sig säkra på hanteringen av instrument (Tellström 2021 sid 2). Tio veterinärkliniker svarade på en enkät där det framkom att 70% av de svarande endast hade blivit upplärda på arbetsplatsen. "49% kände sig osäkra på vilka missfärgningar som är skadliga eller icke skadliga som kan förekomma på instrument enligt enkäten, en siffra som är alltför hög då patientsäkerheten hotas om inte skötsel kan ske på ett korrekt sätt" (Tellström 2021 sid 15).

"Av de tillfrågade kände sig 16% osäkra på hur man utför manuell rengöring på rätt sätt det är inte bara farligt för patienter då instrument inte kan steriliseras på rätt sätt om de inte rengörs ordentligt utan det är också en fara för den som utför den manuella rengöringen om man utsätter sig för en risk varje gång man rengör ett instrument manuellt om man inte känner till hur man använder skyddsutrustning och hur det ska ske på ett säkert sätt för att kunna skydda sig själv. 46% kände sig inte säkra på hur de ska hantera instrument som är skadade, slitna eller drabbade av rost eller diverse skadlig missfärgning, det är ett problem om instrumenten har sprickor eller rost, rost skadar och att sprickor kan orsaka patientskada i och med att sterilt resultat inte kan uppnås om smuts finns kvar i sprickorna så kan bakterier och sporer finnas kvar och orsaka infektion och smitta" (Tellström 2021 sid 15).

Sterilteknikerna anställda inom djurvården har således ett stort uppdrag och ansvar att utbilda sina kollegor och detta kan försvåras av att det saknas lagkrav.

Ett talande exempel på skillnader mellan humanvård och djurvård är hanteringen av endoskop. I sitt arbete "*Manuell rengöring av flexibla endoskop inom veterinärmedicin*" frågade sig författarna om endoskop blev tillräckligt rena efter endast manuell rengöring. Arbetet kan också visa hur olika det kan se ut på olika djurkliniker då standarder och lagar saknas och var och en tvingas handla efter bästa förmåga och ta hänsyn till ekonomi, tid och utrustning.

"Överlag kunde man se att ingen av de flexibla endoskoperna förvarades optimalt. Vissa förvarades helt öppet, andra i halvtäckande skåp eller skåp som inte är anpassat för dess längd. Ett av de ställen vi besökte hade även en skyddshylsa över endoskopets tipp i något skumgummimaterial som hade djurhår och annan smuts som satt fast på den. Det var även vanligt att de förvarades i det rum där undersökningarna skedde. Väldigt få av de endoskop som testades hamnade på godkända värden när vi testade renhet av endoskopens yta längst fram i tippet av endoskopet. De endoskop som uppnådde godkänt värde var de som hängde i ett stängt skåp utan att vidröra skåpets botten. Totalt var det bara hälften av de djursjukhus som testades som dokumenterade senast endoskoperna användes" (Färm 2017 sid 9)

Viljan att uppnå godkända processer, minska VRI och öka säkerheten är drivkrafter hos sterilteknikerna till att försöka förbättra vården för djuren och för personalen som tar hand om dem. Att vara ensam i rollen som steriltekniker kan dock vara utmanande men innebär också frihet. Svårigheten att få alla att göra likadant delar sterilteknikerna inom djurvården troligtvis med steriltekniker inom humanvård till viss del. Dock menar samtliga att ytterligare en steriltekniker skulle underlätta för dem då denne är insatt i ämnet och också har intresse för frågorna. Det skulle väga tyngre om fler personer fanns inom verksamheten som kunde påvisa brister och driva på för förändring. Det skulle öka säkerheten. Vissa förändringar skulle också bli lättare att genomföra om lagkrav fanns.

Detta examensarbete är gjort med kvalitativa enkäter som metod. Urvalet är begränsat med få svarande. Ett mer djupgående resultat hade kunnat uppnås om regelrätta intervjuer istället hade använts där följdfrågor hade kunnat ställas. Det skulle kunna vara något för framtida undersökningar. Resultatet från detta arbete visar dock att steriltekniker inom djurvården uppges att de upplever liknande utmaningar oavsett storlek på klinik och att samtliga svarande har medvetna strategier och sätt att förhålla sig till sitt uppdrag. Många finner arbetet utmanande i positiv bemärkelse men att det kan vara stressigt, svårnavigerat och ensamt. Att vara steriltekniker inom djurvården är att vara lite av en allkonstnär vilket kräver stort driv och personligt engagemang i frågorna. Denna undersökning visar vidare att sterilteknikerna funderar mycket kring sitt arbete, analyserar sitt uppdrag noggrant och brinner för förbättringsarbete.

Källförteckning

Färm, Emma Larsson, Mari (2017) *Manuell rengöring av flexibla endoskop inom veterinärmedicin* <https://steriltekniker.se/wp-content/uploads/2019/09/Manuell-reng%C3%B6ring-av-flexibla-endoskop-inom-veterin%C3%A4rmedicin2c-hur-rena-blir-de.pdf> (Hämtad 2022-10-17)

HSLF-FS 2021:52 *Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicinska produkter i hälso- och sjukvården* <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/202152-om-anvandning-av-medicintekniska-produkter-i-halso--och-sjukvarden/> (Hämtad 2022-11-05)

Jordbruksverket SJVFS 2013:14 (2013) *Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen.* <https://lagen.nu/sjvfs/2013:14> (hämtad 2022-10-8)

Jordbruksverket (2021) *K112 – Hygienregler för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård samt åtgärder vid MRSA och MRSP.* <https://jordbruksverket.se/download/18.ab0b69f18089318b608b6fd/1651739272734/Jordbruksverkets-vagledning-K112-allmanna-delen.pdf> (Hämtad 2022-10-25)

Jordbruksverket (2015) *Bilaga- Hygienregler för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.* <https://jordbruksverket.se/download/18.ab0b69f18089318b608b708/1651739327776/Bilaga-hygienregler-for-verksamhet-inom-djurens-halso-och-sjukvard.pdf> (Hämtad 2022-10-15)

Socialstyrelsen SOSFS 2011:9 *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20119-om-ledningssystem-for-systematiskt-kvalitetsarbete/> (Hämtad 2022-10-25)

Tellström, Eva-Lotta (2021) *Instrumenthantering inom djurvården* https://steriltekniker.se/wp-content/uploads/2021/12/Instrumenthantering-inom-djursjukvard_Eva-LottaTellstrom.pdf (Hämtad 2022-10-17)

Veterinär Vårdhygienföreningen (2012) <http://www.vvhf.nu/> (Hämtad 2022-10-11)

Bilaga 1

Intervjufrågor

Jag hoppas att du har tid och lust att vara med och svara på mina frågor. Allt kommer vid sammanställningen självklart att vara helt anonymiserat och frågorna är också av sådan karaktär att det inte ska framgå vem som svarat. Välj själv om du vill svara kort och snabbt eller mer utförligt. Jag tycker att det är lika spännande och värdefullt vilket som. Stort tack på förhand!

- 1 Är du utbildad steriltekniker och i så fall vilket år blev du färdig?
- 2 Vad är dina vanligaste arbetsuppgifter i dagsläget?
- 3 (Finns det för och nackdelar med att vara ensam i rollen som steriltekniker på djursjukhuset?)
- 4 Vad upplever du som mest tillfredställande med ditt jobb?
- 5 Vad anser du är de största utmaningarna för dig i ditt yrke?
- 6 Hur gör du för att få gehör för införande av nya rutiner och arbetssätt?
- 7 Hur håller du dig uppdaterad inom området?
- 8 Finns det något du skulle vilja ändra på gällande din arbetssituation?
- 9 Anser du att det innebär svårigheter för dig att djurvården inte har samma lagkrav som humanvården? I så fall på vilket sätt?
- 10 Hur resonerar du kring möjligheterna till måluppfyllelse, spårbarhet och kvalitetsarbete som steriltekniker inom djurvården?

Stort tack för din medverkan!